

PM2 RADOŠA UN EIROPEISKA PILSĒTA AR AUGSTVĒRTĪGU KULTŪRAS DZĪVI

Radošās industrijas ieņem arvien nozīmīgāku lomu tautsaimniecības attīstībā un Rīgas konkurētspējas nodrošināšanā. Liela nozīme ir Rīgas kā eiropeiskas pilsētas identitātei un tās iedzīvotāju spējai līdzdarboties, būt radošiem ikvienā savā darbībā un veidot nākotnes Rīgu visiem kopā.

Aktivitātes šī mērķa ietvaros pārskata gadā ļoti cieši sasaucas ar Rīgas iegūtajām tiesībām 2014. gadā būt Eiropas Kultūras galvaspilsētas (EKG) statusā. Uz to arī vērsta viena no **prioritātēm** – sagatavot un īstenot Eiropas Kultūras galvaspilsētas projektu.

Rīga ir vieta, kur uz dažādiem kultūras pasākumiem pulcējas ne vien paši rīdzinieki, bet arī pārējās Latvijas iedzīvotāji un pilsētas viesi no citām valstīm. Vai tās būtu Valsts svētku svinības, Dziesmu un deju svētki, Rīgas svētki vai kādi citi kino, mūzikas, dejas vai mākslas festivāli, pilsēta ar lielāko prieku uzņem un ar atraktivitāti un radošumu pulcē tūkstošiem ļaužu. Tā, piemēram, Rīgas svētkus 2010. gadā apmeklēja vairāk nekā 200 000 cilvēku, X Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki galvaspilsētā pulcēja turpat 31 tūkstoti dalībnieku.¹²

Kultūras dzīves nozīmīga sastāvdaļa ir bibliotēkas. Rīgā ir Rīgas Centrālā bibliotēka (RCB) ar 28 filiālbibliotēkām un 3 ārējās apkalpošanas punkti. 2010. gadā pēc vienotās lasītāju reģistrācijas Rīgā bija 67 563 bibliotēkas lietotāji, 1 044 107 apmeklējumi un 2 074 046 izsniegumi.

2010. gada maijā – jūnijā veiktās Rīgas iedzīvotāju aptaujas rezultāti liecina, ka visatzinīgāk aptaujātie vērtējuši kultūras pasākumus, kopumā ar tiem apmierināti bija – 83,3%. Kā iemeslus savai neapmierinātībai rīdzinieki visbiežāk minējuši, ka ir dārgas biļetes uz pasākumiem (41%), kā arī to, ka notiek pārāk maz pasākumu (20%). Viskritiskāk tika vērtētas iespējas iesaistīties pašdarbības kolektīvos pieaugušajiem, jo apmierināti ar šādu iespēju bija vien 43,3% aptaujāto. Iespējas bērniem darboties pulciņos, pašdarbības kolektīvos pozitīvi vērtēja 47% respondentu.

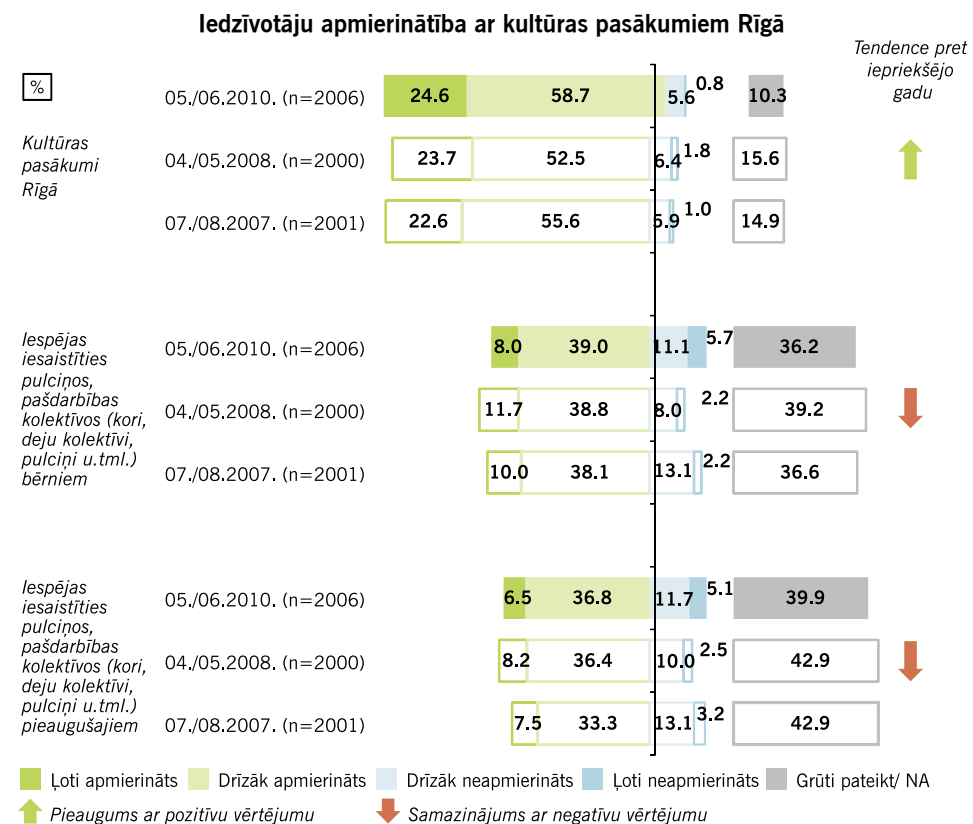
Iedzīvotāju vērtējums apkaimju griezumā liecina, ka salīdzinoši pozitīvāki viedokļi par kultūras pasākumiem Rīgā tika sniegti tādās apkaimēs kā Ķengarags, Purvciems, Zolitūde, Pleskodāle, Torņakalns. Iespēju iesaistīties pulciņos, pašdarbības kolektīvos bērniem pozitīvi vērtēja Zolitūdes, Juglas, Sarkandaugavas un Purvciema iedzīvotāji, savukārt Ķengaraga iedzīvotāji šo iespēju vērtēja salīdzinoši kritiski. Ar iespēju iesaistīties pulciņos, pašdarbības kolektīvos pieaugušajiem apmierinātāki ir Purvciemā, Juglā, Šampēterī, Pleskodālē, Torņakalnā,

¹² LETA

Zasulaukā un Sarkandaugavā dzīvojošie rīdzinieki, savukārt Ķengaraga iedzīvotāji sniedza viskritiskāko vērtējumu.

Pozitīvi vērtējams, ka starp labajām lietām, panākumiem, ko rīdzinieki ievērojuši pilsētā pēdējā gada laikā, 17% rīdzinieku minēja dažādus ar kultūras jautājumiem saistītus aspektus. Rīdzinieki norādīja, ka pilsētā notiek dažādi pasākumi (9%, minēta Muzeju nakts, Staro Rīga, Labestības diena u.c.), kā arī tiek organizēta dažādu svētku svinēšana (6%).

2.1. attēls

Avots: Sabiedriskās domas pētījums „Rīgas iedzīvotāju apmierinātības ar pašvaldību indikatoru”, SKDS, 2010.g. maijs-jūnijs.

Mērķa PM2 Radoša un eiropeiska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi ietvaros ir izvirzītas 4 prioritātes un 5 tūlītējie soļi. Aktivitātes notika visās prioritātēs un četros no pieciem tūlītējiem soļiem, izņemot tūlītējo soli *Nodrošināt Dziesmu svētku procesa nepārtrauktību*.

Prioritāte *Sagatavot un īstenot Eiropas Kultūras galvaspilsētas projektu*

Pārskata gadā tika izveidota EKG direkcija un Mākslinieciskā un Uzraudzības padome. Tika noslēgts 2014. gada programmas projektu un ideju konkurss, kā arī Rīga pārstāvēta citu EKG pilsētu, starptautiskos forumos.

Kultūras galvaspilsētas programmas nosaukums ir „Force Majeure” un tai pamatā ir sešas idejas, kas balstītas tematiskajās līnijās: „Okeāna alkas”, „Brīvības iela”, „Izdzīvošanas komplekts”, „Ceļu karte”, „Dzintara ādere” un „Rīgas karnevāls”. Katrā no tām ir dažādu jomu pasākumi.

Arī Zviedrijas pilsēta Ūmeo 2014. gadā būs Eiropas kultūras galvaspilsēta, tāpēc daudzas 2010. gada aktivitātes Rīgai un Ūmeo ir kopīgas. 2010. gada sākumā notika priekšsēdētāja N. Uškova vadītās RD delegācijas vizīte Ūmeo. Vizītes ietvaros tika atklāts tiešais avioreiss Rīga-Ūmeo-Rīga, nodibināti kontakti ar Ūmeo pilsētas pašvaldības un kultūras jomas pārstāvjiem tālākai sadarbībai, gatavojoties 2014. gada Eiropas kultūras galvaspilsētas titulam. 2010. gada aprīlī notika Ūmeo pašvaldības pārstāvju vizīte Rīgas domē. Oktobrī Ūmeo reģiona delegācijas vizītes laikā norisinājās seminārs par 2014. gada EKG galvaspilsētu Rīgas un Ūmeo, kā arī Rīgas plānošanas reģiona un Ūmeo reģiona attīstību un sadarbības iespējām.

Norisinājās aktīvs darbs pie EKG brīvprātīgo programmas. Tika veidots sabiedrības līdzdalības rīcības plāns, kurš veicinās un aktivizēs iedzīvotāju radošu līdzdalību pilsētvides veidošanā.

Prioritāte *Nodrošināt amatieru kolektīvu darbību*

Kultūras projektu finansēšanas konkursos tika sniegts finansiāls atbalsts tautas mākslas kolektīvu radošo projektu īstenošanai un dalībai valsts nozīmes tautas mākslas pasākumos. Viena no prioritātēm bija atbalsts pilsētas mākslas un amatierkolektīvu darbības nodrošinājumam t.sk. kolektīvu koncertu, izstāžu, izrāžu nodrošinājumam un dalībai valsts nozīmes tautas mākslas pasākumos.

Amatierkolektīvu darbības nodrošināšana izpaužas arī iespējā amatierkolektīviem darboties pašvaldībai piederošās telpās, t.sk. pilna pašvaldības dotācija kultūras centru darbības nodrošināšanai.

2010. gadā notika 7 tikšanās ar Kultūras ministrijas speciālistiem par amatierkolektīvu darbības metodisko nodrošinājumu, t.sk. arī par Valsts mērķdotācijas atjaunošanas nepieciešamību.

Pārskata gadā Rīgas amatieru kolektīvi piedalījās Latgales dziesmu svētkos Daugavpilī, Se-

nioru koru svētkos Valmierā, Kurzemes dziesmu svētkos Dobelē, Vidējās paaudzes deju svētkos Valmierā, Starptautiskajā Masku tradīciju festivālā Salacgrīvā, Latvijas Amatieru teātru reģionālajā skatē Limbažos u.c.

2010. gadā Rīgā darbojās 274 amatierkolektīvi, no tiem 25 bērnu kolektīvi – 85 kori, 49 deju kolektīvi, 42 vokālie ansambļi, 16 folkloras kopas, 5 pūtēju orķestri, 6 kokļu ansambļi, 12 instrumentālie ansambļi, 16 amatierleātri, 31 lietišķās mākslas studija, 8 tēlotājas mākslas studijas un 4 foto/kino studijas. Kopējais amatieru kolektīvos darbojošos cilvēku skaits bija 8997 un dalībnieku skaits bērnu kolektīvos – 1174.

Prioritāte *Modernizēt pilsētas kultūras iestāžu infrastruktūru*

Pilsētas kultūras iestāžu infrastruktūras modernizācija notiek pēc iestāžu pieprasījuma, sadarbojoties RD Izglītības, kultūras un sporta departamentam ar RD Īpašumu departamentu.

Pārskata gadā notika Latgales priekšpilsētas multifunkcionālā kultūras un mākslas centra celtniecības projekta izstrāde, tika apkopota informācija VEF Kultūras pils renovācijas projekta uzsākšanai, kā arī tika veikta telpu renovācija Kultūras centrā „Ilģuciems” Tautas tēlotājmākslas un lietišķās mākslas studiju projekta „Amatu māja” vajadzībām. Savukārt kultūras un tautas mākslas centram „Ritums” tēlotājmākslas un lietišķās mākslas studiju un folkloras kopu vajadzībām tika izveidota jauna struktūrvienība „Meistaru māja”. Pārskata gadā tika veikti arī RCB Imantas (1408 m²) un Jaunciema (114 m²) filiālbibliotēku telpu remontu un jaunizveidotās RCB Bīķernieku filiālbibliotēkas renovācija (188 m²).

Prioritāte *Atbalstīt kultūras projektu realizāciju*

Prioritātes ietvaros veiktās aktivitātes ir aprakstītas **Tūlītējā soļa** *Realizēt kultūras projektu konkursus* ietvaros.

Tūlītējais solis *Apstiprināt un īstenot Ilgtermiņa festivālu mērķprogrammu*

Pārskata gadā tika organizēts Rīgas Festivālu mērķprogrammas finansēšanas konkurss un tika apstiprināts atbalsts 40 Rīgas pilsētai nozīmīgu un mākslinieciski kvalitatīvu festivālu un to ietvaros rīkotu kultūras un mākslas projektu īstenošanai Rīgā laika posmā no 2010. gada līdz 2012. gadam, no tiem 2 festivāliem tika nodrošināts sagatavošanās posms, 26 no minētajiem 40 ir starptautiski festivāli.

Tūlītējais solis *Realizēt kultūras projektu konkursus*

Kultūras projektu konkursi sniedz iespēju veicināt un atbalstīt kultūras procesa daudzveidību, radošos projektus profesionālās mākslas un tautas mākslas nozarēs.

2010. gadā tika izsludināti un realizēti vairāki kultūras projektu finansēšanas konkursi (skatīt informāciju arī **Prioritātes Atbalstīt kultūras projektu realizāciju** un **Tūlītējā soļa Realizēt kultūras projektu konkursus** aprakstos):

1) Rīgas Festivālu mērķprogrammas finansēšanas konkurss (skatīt **Tūlītējā soļa Apstiprināt un īstenot Ilgtermiņa festivālu mērķprogrammu** aprakstu),

2) RD Kultūras projektu finansēšanas konkursā tika iesniegti un izvērtēti 242 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti tika 92 projekti,

3) Tradicionālo pasākumu finansēšanas konkursā tika iesniegti un izvērtēti 133 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti tika 56 projekti,

4) Kultūras pasākumu finansēšanas konkursā tika iesniegti un izvērtēti 488 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti tika 278 projekti,

5) Gaismas festivāla „Staro Rīga” projektu un ideju finansēšanas konkursā tika iesniegti un izvērtēti 94 projektu pieteikumi, no tiem atbalstīti tika 26 projekti,

6) 2010. gada Gaismas festivāla „Staro Rīga” Jauniešu un studentu gaismas objektu finansēšanas konkurss,

7) Konkurss „2011. gada Rīgas pilsētas svētku mākslinieciskās koncepcijas izstrāde”.

2014. gada kultūras programmas izveidei radīts ideju un kultūras projektu konkurss, kurā kopā iesniegti 340 projekti un idejas. Turpinās darbs pie 2014. gada programmas veidošanas, novērtējot dažādu kultūras operatoru intereses un viņu specifiskās idejas, veicinot projektu attīstību Eiropas dimensijā, orientējot Latvijā strādājošos kultūras operatorus uz plašāku sadarbību Eiropas līmenī, kā arī stimulējot starpnozaru sadarbību un kultūras jēdziena izpratni plašā nozīmē.

Pavisam kopā konkursos tika iesniegti un izvērtēti 1009 kultūras projekti, no tiem atbalstīti tika 492 ar kopējo finansējumu Ls 1 074 795,57 no 2010. gada budžetu programmām „Kultūras pasākumi”, „Rīgas pilsētas kultūras stratēģijas programma” un „Festivālu mērķprogramma”.

Tūlītējais solis *Pilnveidot Rīgas kultūras iestāžu tīklu*

2010. gada 14. maijā tika atklāta RCB filiālbibliotēka „Pārdaugava”. Jaunā bibliotēka ir izveidota RCB optimizācijas procesā, apvienojoties trim RCB Pārdaugavas filiālēm – „Nordeķu”, „Mārtiņa” un „Zasulauka” filiālbibliotēkām. Jaunā bibliotēka ikvienam rīdziniekam, bet īpaši Pārdaugavas iedzīvotājiem piedāvā gan tradicionālos pakalpojumus – grāmatas un presi līdzņemšanai uz mājām un lasīšanai uz vietas -, gan iespējas izmantot pakalpojumus elektroniskā vidē – lietot datubāzes, skatīties latviešu filmas portālā „filmas.lv”, lietot internetu un biroja programmas, un, protams, saņemt profesionālas konsultācijas.¹³

Tūlītējais solis *Izstrādāt Rīgas kultūras stratēģijas vidējā un ilgtermiņa rīcības plānu*

Norisinājās Rīcības plāna izstrāde laika posmam no 2012.-2017. gadam.

Budžets

2010. gadā Rīgas pilsētas pašvaldība izlietoja 18 891,8 tūkstošus latu atpūtas, kultūras un reliģijas pasākumu finansēšanai no pašvaldības pamatbudžeta un investīciju līdzekļiem. Līdzekļi tika izlietoti, lai nodrošinātu ikgadējo pilsētas pasākumu atbalstu saskaņā ar Rīgas kultūrpolitikas koncepciju un arī kultūras iestāžu finansējumu – Rīgas bibliotēku darbības, kultūras centru un namu darbības, bērnu mūzikas un mākslas skolu nodrošināšanai, kā arī tautas mākslas un pašdarbības kolektīvu vadītāju darba samaksai.

ES līdzfinansējums

2010. gadā mērķa ietvaros tika ieviesti 3 projekti par kopējo summu 19 tūkstoši latu. To skaitā nodrošināta jauniešu orķestru dalība Eiropas festivālos, kā arī bibliotekāro pakalpojumu attīstība.

Secinājumi

Liela daļa kultūras aktivitāšu mērķa ietvaros 2010. gadā tika veiktas, uzsākot plānot pasākumu kopumu 2014. gada EKG statusa īstenošanai. Lai pienācīgi sagatavotos šim nozīmīgajam pasākumam, ir nepieciešams ilgs laiks, tāpēc savlaicīga gatavošanās ir jāuzskata par prioritāti.

Plānojot starptautiskos kultūras pasākumus, būtiski ir sadarboties ar Rīgas Tūrisma Attīstības Biroja veidoto tūrisma veicināšanas kampaņu LIVE RIGA.

¹³ LETA

Kā arī, plānojot starptautiskos kultūras pasākumus, būtu lietderīgi izvērtēt iespēju ieinteresēt ne vien Eiropas tūristus, bet arī tūristus no attālākām vietām, piemēram, Āzijas, ASV u.c.

Plānojot un īstenojot aktivitātes mērķa PM2 *Radoša un eiropiska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi* ietvaros, nozīmīgi ir veidot sasaiti ar mērķi PM1 *Izglītota un prasmīga sabiedrība*, lai rosinātu vēlmi darboties kultūras jomā vai vispār veicinātu radošās izpausmes jau no bērnības un skolas dienām. Liekot šādus pamatus bērnam augot, mēs veidojam kulturālāku sabiedrību ne vien nākotnei, bet arī šodienai, jo, attīstoties kvalitatīvām pamatvērtībām – aicinājumam uz mākslu, deju, dziedāšanu, veidošanu u.c. reizē tiek modinātas jauno rīdnieku radošās izpausmes, kas veidos nākamo gan ekonomikas pamatu, gan kvalitatīvāku dzīves vidi, jo kulturālā sabiedrībā uzlabojas ne vien vides tīrības jautājumi, bet arī drošība u.c. sociālie aspekti.

Mērķa ietvaros liels atbalsts tika sniegts dažādiem kultūras pasākumiem, tomēr kultūras dzīvei ir nozīmīga tās daudzveidība, piemēram, varētu tikt atbalstīta arī grāmatu izdošana u.c., kas ievērojami varētu celt iedzīvotāju apziņas līmeni.

Nozares eksperta viedoklis

Ilona Raugze, eksperte reģionālās attīstības jautājumos

RD organizētie starptautiskie kultūras pasākumi un gatavošanās Eiropas Kultūras galvaspilsētas statusam 2014.gadā apliecina pašvaldības mērķtiecību Rīgas pilsētas starptautiskās atpazīstamības veicināšanā. Atzinīgi vērtējamas arī pašvaldības aktivitātes, lai veicinātu iedzīvotāju radošumu un aktīvu līdzdalību pilsētas attīstības procesos. Pašvaldības atvērtība un atbalsts iedzīvotāju radošuma izpausmēm veido pamatu radošās ekonomikas attīstībai un līdz ar to paver jaunas iespējas Rīgas kā Ziemeļeiropas metropoles attīstībai.

Baiba Bicēna, *Invalīdu un viņu draugu apvienības „Apeironi” vides pieejamības eksperte*

Ļoti pozitīvi vērtējami dažādi masu pasākumi Rīgas teritorijā, kuros var piedalīties katrs, neatkarīgi no vecuma un materiālā stāvokļa. Cilvēki īpaši bija sajūsmināti par 2010. gada Rīgas svētkiem, kurā pirmo reizi tika demonstrēts aviošovs un Kaira lidojums zem Vanšu tilta. Daudziem patika X Skolu un jaunatnes dziesmu un deju svētki.

Par Jāņu svinēšanu, kas notika 11. novembra krastmalā, domas dalās. Vai tie ir pietiekami latviski, atbilst tradīcijām, vai cilvēks šajā pasākumā ir pasīvs vērotājs vai aktīvs dalībnieks, kā pēc idejas vajadzētu būt? Internetā, viedokļi atšķiras ļoti krasi. Viena daļa uzskatīja, ka uz asfalta Jāņi nav nekādi svētki. Vairāki pozitīvi izteicās par pasākumu Dzegužkalnā. Vēl citi norādīja, ka līgošanu no krastmalas asfalta derētu pārcelt uz kādu pļavu – Spilvi, Mežaparku,

Brīvdabas muzeju, lai būtu tuvāk dabai. Vai arī līgošanas sarīkot visās šajās vietās.

Interesanti un vajadzīgi pasākumi ir arī Muzeju un Baltā nakts, kā arī Staro, Rīga! Vairāk publicitātes derētu Zinātnieku naktij, kas arī ir interesants pasākums. Liekas, ka maz skatītāju bija brīvdabas teātra izrādēs Vērmanģdārzā, un beigās tie pat tika atcelti. Iespējams, ka šī parka apmeklētāji pieraduši pie bezmaksas pasākumiem, bet par teātri bija jāmaksā. Manuprāt, slikti, ka Rīgā nenotiek Muzikālā teātra 7 sagatavotās brīvdabas izrādes – lai tās noskatītos, rīdniekiem jābrauc uz Saulkrastiem, Bausku, Jelgavu vai vēl tālāk.

Rīkojot šos masu pasākumus un publicējot informācijas presē, iespējams, vajadzētu norādīt, kurās telpās var iekļūt cilvēki ar kustību traucējumiem, kur viņiem ieteicams novietot mašīnu. Varbūt derētu izstrādāt speciālu maršrutu, kurā iekļautas tikai pieejamās vietas.

Teātros un koncertzālēs pieejamības jautājumi šobrīd ir atrisināti diezgan labi, bet grūti esot tikt Nacionālā teātra aktieru zālē.

2.1. tabula

Stratēģiskā mērķa „Radoša un eiropiska pilsēta ar augstvērtīgu kultūras dzīvi” rādītāji

Rādītājs	Datu avots	Iepriekšējo periodu vērtības, gads							Tendence pret iepriekšējo gadu	Tendence pret iepriekšējo gadu vidējo rādītāju	Plānotais ilgtermiņa attīstības virziens
Teātru darbības rādītāji – apmeklētāju skaits, tūkstošos	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009		↓	↑	Pieaug
		560	659	640	728	754	633				
Muzeju darbības rādītāji – apmeklētāju skaits, tūkstošos	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009		↓	↓	Pieaug
		826	1 005	1 026	1 208	1 291	1051				
Bibliotēku darbības rādītāji – lasītāju skaits, tūkstošos	CSP	2004	2005	2006	2007	2008			↓	↑	Vērtē kontekstā ar citiem rādītājiem – internets, m/s budžeti
		160	167	162	178	176					
Mājsaimniecību izdevumi atpūtai un kultūrai %	CSP	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	↓	↓	Pieaug
		7,3%	8%	9,2%	9,3%	9,7%	9,9%	8,0%			
Tendence											
↑ ↓ ↑ ↓											
Novērtējums	Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu	Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu			Pieaugums ar negatīvu vērtējumu			Samazinājums ar negatīvu vērtējumu			